

Svatá Hora

3-4

2015

ročník
LII

Rekonstrukce Svaté Hory obrazem • Svatohorské zvony • Eucharistie

OBSAH

Úvodník

Pocta Jiřímu Konstancovi a Bohuslavu Balbínovi	3
---	----------

Ze Svaté Hory

Zprávy ze Svaté Hory	4
Svatohorské zvony	5
Vyobrazení Panny Marie Svatohorské	6
Průběh rekonstrukce Svaté Hory	9
Rozsah prací při obnově svatohorského komplexu	11
Fotogalerie z rekonstrukce	17

Spiritualita

Eucharistie	51
Mravní život křesťana – ctnosti	52

Informace

Exercicie, poutě, bohoslužby	54
------------------------------	-----------

Pocta Jiřímu Konstancovi a Bohuslavu Balbínovi

Když se císař roku 1647 rozhodl předat jezuitům do trvalé správy malou svatohorskou kapli, patřící dosud k příbramské farnosti, dobře věděl, proč vybral právě tento řád. Tovaryšstvo Ježíšovo mělo propracovaný systém pro návrat Čechů do římskokatolické církve a nejlepší školy, do kterých už před Bílou horou posílali své syny šlechtici, měšťané i poddaní bez rozdílu vyznání. Vyučovali je všestranně vzdělaní jezuité. Dvěma z těch nejlepších - Jiřímu Konstancovi a Bohuslavu Balbínovi – bylo jasné, že je potřeba dát o Svaté Hoře vědět po celé zemi. A to vydáním knih, v nichž bude popsána tak, aby všichni zatoužili na vlastní oči uvidět zázračnost tohoto místa zasvěceného „milé Matičce Boží“. Konstanc vydal své dílo v roce 1652. Balbín se kvůli knize ještě důkladněji seznámil i s historií města Příbramě a zdejšího dolování. Prohlédl si také důmyslné technické zařízení zvané míhadla, kterým se z neustále zaplavovaných stříbrných dolů pomocí obrovského vodního kola umístěného na Litavce vyčerpávala spodní voda a bez něhož nebylo možné udržet šachty v provozu. Bez dolování by totiž Příbram přišla o privilegia královského města. Balbín byl míhadly tak ohromen, že jejich vyobrazení a popis zařadil i do původního latinského vydání své knihy o svatohorských zázracích z roku 1665. Otiskl v něm i Konstancovu báseň, v níž jsou míhadla považována doslova za zázrak, když dokážou z nitra skály odvádět vodu, stejně jako je nezpochybnitelný zázrak, že Svatohorská madona zbavuje duše svých ctitelů všech starostí a trápení.

Stejně ohromena jako před 360 lety Bohuslav Balbín jsem byla letos v létě já, když jsem mohla uvidět na vlastní oči to, co oba jezuité napsali ve svých knihách o Svaté Hoře. Připadalo mi téměř jako zázrak, že třeba v bazilice s poodhalenou původní podlahou na skále, pod níž dosud opravdu spočívají tělesné pozůstatky poustevníka Jana Procházky a dalších dobrodinců Svaté Hory, a s poodkrytými současnými stěnami jsem si jako nevěřící Tomáš mohla sáhnout i na popisované původní zdivo prastaré kaple. Všechno to tam skutečně je schováno pro nás i naše potomky, kteří budou chtít věřit.

PhDr. Věra Smolová

Fotografie
na titulní straně
časopisu:

Bazilika,
stříbrný oltář je zakrytý,
podlaha sejmutá

Fotografie v časopise:
archiv Svaté Hory

„O cestách na Svatou Horu:
...potom čím vejš (cesta) jde, tím přikřejší...
Od východu jest velmi nepřístupno
pro vysoký vrch, hustý les a skálu.“

Bohuslav Balbín, Přepodivná Matka Svatohorská, Litomyšl 1666

Zprávy ze Svaté Hory

- ☐ Od Velikonoc do 10. května, kdy byl uzavřen svatohorský areál, navštívili Svatou Horu **poutní výpravy** z Německa (celkem tři poutě), z Chorvatska a Slovenska. Z naší vlasti přijeli poutníci z Kozlovic, Plzně, Bílovic, Chrudimí, Telče, Prahy a Moravské Ostravy.
- ☐ V sobotu 2. května se konala **14. arcidiecézní pouť za duchovní povolání**. Mši svatou v 11:00 celebroval kardinál Dominik Duka. Program byl zakončen májovou pobožností v bazilice, kterou vedl biskup Václav Malý.
- ☐ Ve dnech 8. a 9. května pobývali na Svaté Hoře **poutníci karmelitánského řádu**. Mši svatou sloužil Mons. Michael Slavík, generální vikář.
- ☐ V pondělí 10. května po večerní mši svaté byla bazilika a celý svatohorský **areál uzavřen** z důvodu začínající rekonstrukce. Bohoslužby byly přesunuty do kaple exercičního domu a ke svatohorské studánce.
- ☐ 16. května proběhla tradiční **pouť bývalých příslušníků PTP**. Mše svatá s následným programem byly v exercičním domě.
- ☐ Od uzavření baziliky do konce srpna jsme přivítali **poutníky** z Irska, Bavorska, Polska (tři výpravy), Singapuru, Itálie a Španělska.
- ☐ Na **slavnost Seslání Ducha** svatého přijeli poutníci z italského Valle di Ledro. Zúčastnili se mše svaté, kterou v 9:00 celebroval P. Stanislav Příbyl, CSSR. Hudbu při mši svaté zajistil orchestr z Itálie. Po mši svaté promluvili zástupci měst Příbram a Valle di Ledro. V tento den jsme společně vzpomínali sté výročí exodu ledrenských uprchlíků do Čech a Moravy.
- ☐ **Pouť Matice svatohorské** se konala v sobotu 30. května.
- ☐ **Slavnost Korunovace** připadla na 13. a 14. června. Hlavní mši svatou celebroval pan kardinál Dominik Duka. Při mši svaté zazněla Korunovační mše C Dur od W. A. Mozarta.
- ☐ V **předvečer nanebevzetí Panny Marie** sloužil mši svatou v 19:30 P. Jan Dlouhý. Kvůli velkému přetrvávajícímu suchu se nekonal světelný průvod se svícemi.
- ☐ **Nanebevzetí Panny Marie** jsme oslavili na louce s P. Petrem Benešem, CSSR.

Stavba Svatohorských varhan se blíží k finále!

Svatohorský poutní areál prochází letos rozsáhlou rekonstrukcí, bazilika je již sedmým měsícem nepřístupná, ale ve varhanářské dílně Vladimíra Šlajcha v Borovanech u Českých Budějovic se stále pilně pracuje. A právě tato staletá rekonstrukce Svaté Hory je ideální přípravou pro instalaci královského nástroje na kůr znovuobnovené svatohorské baziliky minor, k čemuž by za ideálních podmínek a za stálé podpory dárců mohlo dojít již na konci roku 2016 nebo začátkem roku 2017. Letošní rok je pro stavbu Svatohorských varhan opravdu velice příznivý. Ke dni 2. 11. bylo za letošní **rok 2015** shromážděno již **2.166.000,- Kč!** Město Příbram se letos podílelo dotací 100.000,- Kč. Všechny ostatní finance jsou dary od Vás, štědrých dárců a podnikatelů z celé České republiky.

Celkem tedy bylo na Svatohorské varhany vybráno již téměř cca. **12.000.000,- Kč** a chybí už tedy necelé **3.000.000,- Kč**.

Adopcí **86** varhanních píšťal bylo dosud získáno **1.328.000,- Kč**. Nově adoptované varhanní píšťaly nesou iniciály: J., J. B., E. F., dále jména: Jan Beran, Vietnamská komunita v Praze, ZUŠ Příbram I, Firma Optik Václav Antonín...

Všem dárcům vřelé DÍKY!

V letošním roce 2015 se pracovalo a pracuje zejména na povrchových úpravách dřevěných součástí varhan, tedy varhanních skříní, klaviatur manuálových i pedálových a vzdušnic varhan. Byly pozlaceny a mramorovány. Vznikají též první ozdobné řezby pro varhanní skříně. V roce 2016 by se podle výše dostupných finančních prostředků dokončily řezbářské práce a pak se konečně přistoupilo ke kompletaci celých varhan a intonování jednotlivých varhanních píšťal nejdříve ve varhanářské dílně, poté již přímo na kůru svatohorské baziliky.

Miloslava Šmolíková

SVATOHORSKÉ ZVONY

Pokračování

Martin Dušek, Petr Dušek

C – MARIA

Maria je největším svatohorským zvonem. Váží 2346 kg a jeho spodní průměr je 158 cm.

Šestiramenná koruna je zdobena postavami modlících se andělů. Létající srdce a vnější

elektromagnetické bicí kladivo zvonu vytvářejí tón C'. Nejhlouběji znějící zvon svými údery odbíjí každou hodinu čas. Horní obvod pláště zdobí široký ornamentální pás, v němž jsou rozmístěna písmena M, A, R, I, A. Uprostřed severní strany pláště zvonu se nachází asi čtyřicet centimetrový reliéf Panny Marie Svatohorské a pod ním text:

**HLAHO! TVŮJ, JENŽ VZLÉTÁ VÝŠIN DO NEBESKÝCH,
TOŽ SPOJENÝ JE TLUKOT STERÝCH SRDCÍ ČESKÝCH,
MILOVALA'S, MATKO, ČECHY LÁSKOU VROUCÍ,
ZA TO SRDCE ČECHŮ VŽDY TI BUDOU TLOUCÍ!**

Text na jižním plášti:

**NA VĚČNOU PAMĚŤ
JUBILEA 200 LETĚ KORUNOVACE
DALA MNE ULÍT LÁSKA**

ČLENŮ A VÝBOR SVATOHORSKÉ MATICE:

**DR. J. VLASÁK, P. J. ULBERT,
P. J. HARTMAN, AL. JEŽEK,
J. SCHNEIDER, FR. TURNER,
P. ST. BAMBAS, V. KADLEC,
P. O. LOULA, FR. ČÍŽEK,
P. J. KUČERA, PROF. V. KOZEL,
ING. V. ENNDRŠT, J. ŠTORKÁN.**

**PŘELIL MNE R. 1933
MISTR RUDOLF PERNER Z Č. BUDĚJOVIC
Z PŮVODNÍHO MENŠÍHO ZVONU,
DAROVANÉHO R. 1893
JOS. KAVKOU, MĚŠTANEM PŘÍBRAMSKÝM**

Detail sošky Panny Marie na Svatohorském náměstí

Pokračování v příštím čísle časopisu

Vyobrazení milostné sochy Panny Marie Svatohorské

Pražská brána

Jestliže už jsou poutníci či návštěvníci na svatohorském náměstí, vnímají celý poutní areál v jeho velikosti a kráse. Když pak přicházejí blíže, otevírá se před nimi hlavní vstup, Pražská brána. Spatřujeme bránu, jejíž vstup je lemován dvěma dvojicemi sloupů s jónskými hlavicemi. Zde si můžeme připomenout spojení s antikou, kde u chrámů bohyň bývaly jónské sloupy. Nad sloupy je roztržený segmentový fronton. Portál je konvexně utvářený, jako celek se tedy otevírá směrem k přicházejícímu poutníkovi, návštěvníkovi. Uprostřed spatřujeme kartuši srdcovitého tvaru obklopenou akantovými listy s mariánským monogramem, v horní části zakončenou volutou, na níž spočívá koruna.

Nad kartuší se otevírá nika se sochou Panny Marie Svatohorské. Je vytesána z kamene. Předlohou byl originál sochy, který zde sochař provedl ve větším měřítku, v proporcích, v posazení Ježíška na ruce Panny Marie, v gestikulaci však koresponduje s originálem. Socha je pozlacená a jsou kolem ní paprsky. Hlavu Panny Marie i Ježíška zdobí koruny, které jsou kulaté, barokní a odpovídají těm, které byly Ježíkovi a Panně Marii vloženy na jejich hlavy při korunovaci v roce 1732. Odkazuje na to rovněž nápis vytesaný na bráně se zlatě obtaženými písmeny: SOLEMNI RITU CORONATA ANNO MDCCXXXII DIE XXII IUNII - slavnostně korunována v roce 1732, dne 22. června. Po dokončení výstavby Svaté Hory (1659-1673) vznikl v letech 1701-1705 pražský portál a jeho sochařská výzdoba. Na jeho tvorbě se podíleli sochaři Mathias Huber, Jan Brokoff, Jan Oldřich Mayer a další. Josef Kopeček na základě těchto skutečností vyslovuje domněnku, že tato socha Panny Marie Svatohorské byla vytesána a do niky umístěna k příležitosti Korunovace, přičemž nahradila sochu jinou, která se zde nacházela předtím (Josef Kopeček: Svatá Hora, 2006, s. 48).

Sochu Panny Marie Svatohorské po stranách obklopují sochy sv. Ignáce z Loyoly a sv. Františka Xaverského, zakladatelů jezuitského řádu. Kromě toho, že Ignác a František patří k nejvýznamnějším

jezuitským svatým, mohou jejich postavy odkazovat i na rozsah poutnictví. Ignác, jehož působení je více vázáno na Evropu, může naznačovat poutní ruch domácí či evropský. František může představovat dosah misionářský a poutníky přicházející z celého světa; což se spíše naplnilo až později s rozvojem infrastruktury, ale už tehdy, v době baroka, to bylo zachyceno a můžeme v tom spatřovat určitou předvídatost. Po stranách jsou dále prolomeny dvě dvojice oken, funkci podpěrných prvků zde přebírají karyatidy. Nad okny jsou umístěny kartuše s písmeny A. M. D. G., tatáž písmena můžeme vidět i v otevřené knize sv. Ignáce z Loyoly. Můžeme v nich rozpoznat devizu jezuitského řádu: Ad Maiorem Dei Gloriam - K větší slávě Boží; s touto myšlenkou zcela nepochybně jezuité budovali poutní areál na Svaté Hoře. Je to výzva i pro přicházející poutníky, v tomto světě žít pro větší slávu Boží a směřovat k věčnosti.

Bránu ohraničují dvě hranolové věže, zakončené zábradlím se sochami starozákonních proroků. Obě věže spojuje balustráda s bustami panovníků a vládců, kteří se vyznačovali zvláštní úctou k Panně Marii. Na zábradlí u schodiště jsou umístěny dvě velké figury andělů, kteří svým gestem zvou poutníka ke vstupu dovnitř. Prochází-li člověk branou, portálem - vstupuje do posvátného okruhu, odkládá to pozemské a přistupuje k nebeskému. Brána, portál je vnímán jako přechod. Barokní umění v sobě nese intenci rušit hranice mezi tímto světem a světem, který nás přesahuje. Tyto světy jsou kontinuální, ale nejsou homogenní, svět, který nás přesahuje má v sobě vyšší řád. Tak i projítí branou, portálem znamená přiblížení se nebeské skutečnosti anebo dokonce její zakoušení.

Březnická brána

Březnická brána se nachází na jižní straně poutního areálu a je orientována směrem na Březnici. Než člověk branou vstoupí, upoutá jej brána samotná. Vstup lemují dvě dvojice bosovaných pilastrů, které završuje segmentový fronton, v němž je v kartuši znázorněn monogram Panny Marie. Už tento monogram nás upozorňuje, že se chystáme vstoupit do „domu Panny Marie“.

Nad frontonem se otevírá nika, v níž je umístěno ztvárnění milostné sochy Panny Marie Svatohorské s Ježíškem, dílo Ondřeje Filipa Quitainera z roku 1707.

Pražská brána

Březnická brána

Sochaři byl opět předlohou originál sochy Panny Marie. Hlavu Panny Marie a Ježíška však zdobí ještě koruny utvářené z liliových motivů, mající podobu gotických korun.

Nad nikou však spatřujeme korunu, která je již kulatá, barokní.

Po stranách niky vidíme sochy rodičů Panny Marie, kteří podle tradice nesou jména sv. Jáchym a sv. Anna (tyto sochy vytvořil rovněž Ondřej Filip Quitainer). Bránu lemují dvě vížky s cibulovitým barokním završením. Niku a vížky spojuje atika, která nese busty příbuzných Panny Marie (jak to líčí Zlatá legenda Jakuba de Voragine): Marie Jakubova (Kleofášova), Marie Salome a zároveň apoštolů: sv. Šimon (Kanaňský, Horlivec), sv. Juda Tadeáš, sv. Jakub; k této skupině příbuzenstva je připojena sv. Máří Magdaléna. Chystáme-li se branou vstoupit, vidíme, že vstupujeme do „domu Mariina“, připomínáme si její rodinu a příbuzenstvo a jistě vzpomínáme i na vlastní rodinu, příbuzné a přátele.

Podívejme se na závěr na podobu korun, které jsme mohli spatřit na Pražské a Březnické bráně. Můžeme zde vidět rozehratou určitou rozmanitost. Na Pražské bráně je kamenná socha Panny Marie Svatohorské už s kulatými barokními korunami, avšak kartuše v podnoží sochy s Mariiným monogramem je završena liliovitou gotickou korunou. Na Březnické bráně má kamenná socha Panny Marie Svatohorské liliovité, gotické korunky (ohledně datování této sochy lze říci, že byla vytesána před rokem 1732 a archivní dokumenty nám to v tomto případě i potvrzují), avšak nad nikou spatřujeme kulatou barokní korunu.

Už od středověku byla Panna Maria zobrazována s korunou, mnohdy s dvojí korunou, a to s korunou panenskou a korunou královskou. Koruna na hlavě Panny Marie poukazuje na to, že Panna Maria je královnou nebe i země. A protože kulatá barokní koruna je na obou portálech oproti liliovité, gotické koruně umístěna výše - lze to spojit s ustanovením, které bylo zachyceno v korunovačním dekretu, že na hlavu Panny Marie nemá být vkládána jiná koruna, než ta, kterou byla v roce 1732 korunována. Předlohou pro koruny, kterými byla socha Panny Marie korunována, byla osobní císařská koruna Rudolfa II. (Dana Vrabelová: Imago gratiosa, 2013, s. 180), která je dnes k vidění ve Vídni v Hofburgu. Koruny pro Pannu Marii Svatohorskou zhotovil pražský zlatník Ferdinand Schachtl.

Eva Hovorková

Socha Panny Marie Svatohorské (od Ondřeje Filipa Quitainera) s liliovitými gotickými korunami na Březnické bráně

Průběh rekonstrukce Svaté Hory

Stavební práce na Svaté Hoře byly zahájeny 12. května letošního roku. Opravy se dotknou téměř celého svatohorského areálu: rekonstrukce proběhne v menší míře v bazilice, ve vnitřních i vnějších prostorech ambítů, v budově proboštství, na náměstí před Svatou Horou i v prostorách svatohorského schodiště.

Hlavním účelem tohoto projektu je ošetření a obnovení původních architektonických prvků s ohledem na zachování historického charakteru poutního místa. Poškozené prvky budou vyměněny za nové, ostatní ošetřeny a obnoveny. Dále dojde k zavedení vhodného a funkčního odvodňovacího a odvětrávacího systému. Cílem projektu je také zajistit dostatečné služby návštěvníkům: rozšířit informační centrum s prodejnou a muzeem o další prostory, zřídit přednáškové a reprezentativní prostory s možností pořádání koncertů a podobných akcí.

Během května a poloviny června byl z objektů, ve kterých bude probíhat rekonstrukce, kompletně vystěhováno mobiliář. V budově proboštství byly strženy stropní podhledy, aby mohlo následně v jednotlivých místnostech dojít k obnově původních kleneb. Tím bude budově navrácen původní charakter klenutých barokních prostor. Před portálem Pražské brány byly odstraněny kamenné schody. Uvnitř ambítů pak byly zakryty a zabezpečeny prvky sochařské výzdoby, především sochy na terase okolo baziliky.

Současně s dělníckými pracemi byl zahájen také restaurátorský průzkum maleb a architektonických prvků stavby a záchranný archeologický průzkum, který se zaměřil především na prostor mezi ambity a bazilikou a na sklepy pod proboštstvím.

V druhé polovině června se probíhající rekonstrukce projevila i zevnějšku areálu, který byl obestaven lešením, a začalo se s prací na fasádě. U hlavní Pražské i boční Březnické brány došlo k odstranění vchodových bran, které byly následně přepraveny do restaurátorské dílny.

Dále probíhaly restaurátorské práce, které se zaměřily na průzkum vnitřních a vnějších omítek. Archeologové ve sklepech pod budovou proboštství započali s odhalováním původních stavebních prvků. V prvním podzemním podlaží pod ambity probíhaly úpravy požární nádrže, u které bylo potřeba snížit výšku podlahy. V budově proboštství byla také demontována kotelná.

Na střeších ambítů byla zahájena demontáž šindelové střešní krytiny a na náměstí před Svatou Horou začalo rozebírání kamenné dlažby.

První polovina července se nesla ve znamení pokračujících demontáží. Na svatohorském náměstí byly rozebrány balustrády a kyklopské zdivo s přilehlým schodištěm. To bylo očíslováno a uskladněno, aby se následně mohlo vrátit na nové zpevněné podloží. Během požáru v roce 1978 totiž těžká hasičská technika podloží porušila a od té doby docházelo k jeho sesuvu. Proto byla v posledních letech tato část náměstí v havarijním stavu a nesmělo se na ni vstupovat.

Dále pokračovalo také odstraňování střešní krytiny. V koordinaci s mykoložkou proběhla kontrola krovů a jejich hloubková impregnace chemickými postřiky před nežádoucími škůdci. Některé krovy také podstoupily opravy a nejvíce poškozené a napadené trámy byly vyměněny za nové. Na dvou stranách ambítů se již začalo latovat a pokrývat střechy fólií.

V budově proboštství pokračovalo bourání stropů a čištění místností. Proběhlo také mapování kanalizací a elektřiny. Intenzivně pokračovala práce na čištění fasády, během něhož byla potřeba také prozkoumat její složení. Uvnitř baziliky probíhaly zkoušky čištění portálů a průzkumy štuků.

Na nádvoří v ambitech došlo ke zdění základu pro odvodňovací kanál. Také zde pokračoval průzkum archeologů: postupně byly odstraněny horní vrstvy (tráva, šterkové plochy apod.) a odkryta původní barokní dlažba z období 16. až 17. století. Tato historická dlažba ale odkryta nezůstane. Po jejím zdokumentování a očištění bude znovu zasypaná, a to tak, aby zůstala jako historický artefakt zachována pro budoucí generace.

Dalším cílem zájmu archeologů se stala barokní krypta pod Dušičkovou kaplí, ve které jsou pravděpodobně pochováni jezuité, kteří působili na Svaté Hoře. Krypta sice nebyla otevřena, protože by výzkumníkům hrozila smrtelná infekce plísními, ale její průzkum se prováděl shora pomocí složitých měření a také prostřednictvím fotografií, které byly pořízeny speciální sondou.

V druhé polovině července bylo na náměstí již kompletně demontováno kyklopské zdivo, schody a zábradlí, nově také kamenná dlažba a ručně tesané kamenné kvádry, které byly očíslovány a uskladněny, aby mohly být následně vyčištěny a vráceny na původní místo.

Na vnějších stranách ambítů bylo započato tzv. pískování fasády. Jedná se o proces, během něhož se vysokým tlakem nanáší na stěnu jemný písek. Jeho výsledkem je pak očištění omítky od nátěru a nánosů a zpevnění podkladu pro budoucí štukování a omítání. Všem známá červeno-bílá fasáda Svaté Hory se tak dočasně změnila na čistě bílou.

Restaurátorské průzkumy v budově proboštství se přiblížily ke svému závěru. I nadále zde ale probíhal archeologický výzkum suterénů, jehož cílem bylo zmapovat všechny hodnotné části objektu. Aktuálním nálezem byla například bývalá jámka na vodu nebo původní pec. Dále proběhly hrubé instalace vody a elektřiny.

Restaurátoři se nyní přesunuli do ambítů a dali se do průzkumu rohových kaplí. Dále začali také pracovat například na interiéru.

Ze střech ambítů byla stále snášena stará střešní krytina a instalována krytina nová. Dokončovány byly také opravy krovů a mykologický průzkum. Pracovat se začalo ve svatohorském schodišti: připravovala se vnitřní výmalba a probíhaly zde další drobné opravy.

V červenci v nočních hodinách také proběhla úspěšná zkouška navrženého osvětlení v bazilice. Rozhodujícími kritérii bylo mnoho, například počet, intenzita nebo barevná škála světla. To vše muselo být odsouhlaseno ze strany orgánu památkové péče. Výběr správného osvětlení by měl podpořit výraz architektury interiéru kostela.

V průběhu srpna pokračovalo pískování omítky, nově také na stěnách baziliky. Pracovat se začalo i uvnitř baziliky. Stávající podlahové krytiny z šedomodrého mramoru byly odstraněny, aby mohly být následně nahrazeny jinými z okrové žuly, která je pro tento interiér vhodnější. Dělníci zde také vykopali a odkryli stávající kanály, které budou sloužit pro rozvod inženýrských sítí, zejména vytápění. Proběhlo také připojování k ostatním inženýrským sítím.

Restaurátorské průzkumy se v budově proboštství zaměřily na obnovu výmalb v nově odhalených klenbách. Dále v proboštství proběhly technické instalace, v přízemí a prvním patře byly rozvedeny inženýrské sítě. Probourán byl nový vstup do objektu ze severní strany.

Po demontáži dlažby ze svatohorského náměstí nově zmizel mariánský sloup s replikou sošky Panny Marie Svatohorské. Byl totiž odvezen do restaurátorské dílny, kde bude následně očištěn a obnoven. Těžká technika se objevila na severním okraji náměstí, kde se připravovala železobetonová opěrná zeď. Ta by měla zabránit tomu, aby v budoucnosti docházelo k sesuvům kyklopského zdiva, které se vrátí na své původní místo.

Do počáteční fáze vstoupila stavba požárního vodovodu z objektu barokního vodárny do areálu Svaté Hory. Nejdříve byl vykopán vodovod a byla provedena ochranná opatření na vybraných stromech.

Rekonstrukce se zaměřila také na svatohorské schody, kde probíhaly drobné zednické opravy a vzorkování výmalby. Za svoji existenci svatohorské schodiště utrpělo nejvíce při požáru v roce 1978, který byl založen poblíž vchodu do schodů u kaple sv. Máří Magdalény. Na počátku 90. let byly opraveny, ale v současnosti byly opět v zchátralém stavu, a tak musely být uzavřeny.

Záchraný archeologický průzkum byl v průběhu srpna prakticky dokončen. Pouze lokálně proběhly drobné práce ještě i během září.

Na přelomu srpna a září bylo z náměstí odvezeno několi vstev násepů, aby bylo připraveno pro novou dlažbu. Také byly vykopány bytelné základy pro sloupek se soškou Panny Marie, který bude mít nově vyzdvaný základ. Teprve poté se na místo vrátí původní kamenné prvky včetně sloupku.

Vnější strany ambítů získaly nové sokly fasády, které byly nejvíce poškozeny povětrnostními vlivy a nevhodnými neprodyšnými nátěry. Shodiště se již připravilo na finální úpravy a malby – opravily se trhliny a poškozené části zdi.

V budově proboštství byly dokončeny instalace rozvodů, které zbývalo jen zazdí. Tím pádem se tato část připravila k povrchovým úpravám a výmalbě.

Ve dvoře ambítů proběhly práce na zakrytí historické dlažby a přípravě podkladů pro dlažbu novou.

Rekonstrukce areálu je financována ze zdrojů Evropské unie a částečně ze státního rozpočtu ČR. Celková dotace činí 191 milionů korun. Dalšími body na programu rekonstrukce je například výměna oken baziliky, restaurátorská obnova otevřených kaplí na východní straně baziliky, oprava střechy proboštství, úprava odvodňovacího a zřízení odvětrávacího systému, rekonstrukce hospodářské budovy nebo zabudování nového vytápění.

Předpokládané dokončení rekonstrukce se plánuje na konec listopadu. Celý průběh rekonstrukce je zveřejňován na webových stránkách Svaté Hory <http://svata-hora.cz/> nebo prostřednictvím reportáží GymTV <http://gymtv.pb.cz/> rekonstrukce, z nichž v závěru vznikne časosběrný dokument.

Barbora Blahnová

Rozsah prací při obnově svatohorského komplexu

Cílem obnovy poutního areálu je zejména citlivá oprava památky pro budoucí generace v jejím co nejpůvodnějším a nejoriginálnějším stavu.

BASILIKA

Ústředním objektem celého areálu je basilika stojící na kamenné terase v nádvoří vymezeném ambitem. Vnější fasáda basiliky vykazuje poškození způsobené zejména posledními úpravami pláště, kdy byly použity neprodyšné nátěry, které jsou jednou z hlavních příčin převážně části poruch fasády. V interiéru hlavní lodi i kaplí je dnes do betonu položena nevhodná nepůvodní dlažba z šedomodrého mramoru, která je nevhodná jak z hlediska stavebně technického, kdy dochází ke vztlínání vlhkosti svislými konstrukcemi, které se chovají jako „knoty“, tak i estetického.

V rámci obnovy basiliky budou opraveny venkovní fasády, budou vyměněna nepůvodní zdvojená okna za repliky odpovídající slohovému výrazu kostela a budou restaurátorský opravena původní okna a cenné původní dveře. Bude vyměněna dožilá šindelová krytina včetně laťování, přičemž dojde k detailní kontrole konstrukce krovu spojené s chemickým ošetřením, zvláště proti napadení dřevokaznými škůdci, a k revizi, tedy opravám a výměnám měděného oplechování střech. V interiéru bude vyměněn starý rozvod vytápění včetně otopných těles, aby byla zajištěna optimální teplota pro vzácný stříbrný tepaný oltář a tento netrpěl tzv. cínovým morem. Zcela nevhodná mramorová dlažba ukládaná do betonu bude odstraněna a nahrazena okrovou žulovou dlažbou do vápenopískového lože. Uložení kamenných desek do vápenopískového lože jednak odpovídá historickému charakteru prostoru a jednak tím dojde k obnovení možnosti difuze vodních par v plné ploše a k eliminaci vztlínání vody stěnami v takové míře, aby nedocházelo k masivním poruchám omítek.

Náhrada interierové dlažby v kombinaci s odstraněním neprodyšného fasádního nátěru jsou tak základními opatřeními k eliminaci poruch obvodového pláště basiliky. V prostoru presbytáře bude obnovena dlažba ze sliveneckého mramoru, která však bude uložena do cementové mazaniny. Vzhledem k omezenému rozsahu a dispoziční poloze je možné tuto partii dlažby položit do cementové mazaniny, jak to materiál (slivenecký mramor) vyžaduje, a to bez nebezpečí vlivu na obvodový plášť. V prostoru jižní oratoře ve 2.NP bude zbudována nová trezorová místnost sloužící k uložení vzácných ornátů a sakrálních předmětů, splňující příslušné bezpečnostní parametry.

Na východní straně basiliky se nacházejí tři vnější kaple, které jsou srdcem celého poutního místa. Prostřední kaple Navštívení Panny Marie, severní boční kaple sv.

Rekonstrukce svatohorského náměstí v roce 1936

Josefa a jižní kaple **sv. Jáchyma** a **sv. Anny**. Kaple jsou bohatě zdobené štukovými plastikami, ornamentální výzdobou, zlacením a nástěnnými či nástropnými malbami. Kvalitní restaurátorská obnova a oprava těchto kaplí je jedním ze stěžejních bodů projektu a jednou z hlavních restaurátorských prací v rámci projektu a měla by se stát vzorem pro všechny následující opravy a restaurátorské práce v areálu, jako např. pro následnou obnovu a opravy nástěnných a nástropných maleb a štukové výzdoby v ambitu.

Rekonstrukce byla zahájena

AMBITY

Ambit tvoří čtyři křídla s rohovými kaplemi. Z východní strany je prolomen Pražským portálem a z jižní strany portálem Březnickým. V centrální části západního křídla se nachází věž se zvonící. Severní křídlo má jako jediné suterénní podlaží a je korunováno hodinovou věží.

Obdobně jako na fasádách basiliky byl i na fasádách ambitu použit nevhodný, difuzně uzavřený nátěr, který způsobuje značnou degradaci omítek, a to nejen ve vlhčí soklové partii. Z tohoto důvodu bude nevhodný nátěr odstraněn ze všech venkovních omítek a dojde k celkové rehabilitaci fasád jak z hlediska architektonického výrazu, tak i z hlediska stavebně technického, kdy bude obnovena přirozená difuze vodních par charakteristická pro vápenné omítkové souvrství. Omítky, kamenné a truhlářské a zámečnické prvky, které jsou součástí fasád, budou restaurátorsky opraveny. V Plzeňské a Březnické kapli bude vyměněna nevhodná mramorová dlažba za dlažbu z okrové žuly ukládané do vápenopískového lože. Důvody pro tuto výměnu jsou stejné jako v basilice.

Výrazným restaurátorským zásahem je oprava a restaurování Pražského portálu, a to jak vlastní architektury portálu včetně předloženého schodiště, tak i přiléhající sochařské výzdoby. Jedná se o balustrádovou atiku na atice čtyřbokých rizalitů a mezi

nimi, dále o rámování a suprafenestry sdružených oken a balustrádu se sochařskou výzdobou schodiště. Konstrukce balustrády vykazuje značný stupeň degradace kamene, trhliny zabíhají do nitra materiálu, kotevní články jsou uvolněné a silně narušené korozí. Průzkum provedený z vysokozdvíhací plošiny v roce 2012 konstatoval stav na hranici havárie, je tedy naprosto nezbytné provést důkladnou restaurátorskou opravu celé této partie.

Stávající dožilá střešní krytina, kterou je řezaný šindel, bude vyměněna, a to včetně laťování, přičemž dojde k detailní kontrole konstrukce krovu, zvláště z hlediska kontroly napadení dřevokaznými škůdci, a revizi, tedy opravám a výměnám měděného oplechování střech. Partie krovu shledané mykologickým posudkem jako poškozené budou vyměněny a opraveny, a to s důrazem na kvalitu detailu, především za použití tradičních tesařských spojů. Celá konstrukce krovu bude

ošetřena přípravky proti působení dřevokazných škůdců. Krytina věží, měděný plech, bude zrevidována, bude provedena kontrola a přetěsnění falců a v uvolněných částech obnoveno přikotvení k podkladu. **Korouhve věží budou restaurátorsky opraveny a bude obnoveno zlacení.**

Rozšířené severní křídlo ambitu je společně s navazujícími rohovými kaplemi jedinou vícepatrovou částí objektu. V nejvyšším podlaží (1. NP) je v návaznosti na otevřenou arkádu umístěno schodiště ke svatohorským schodům, informační centrum se zázemím a malým muzeem a propojení s budovou proboštství a schodiště do suterénu, respektive do 1. NP proboštství. Pod otevřenou částí ambitu se nachází nevyužívaný monumentální klenutý sklep. Suterénní část pod muzeem a informačním centrem je značně zanedbaná a je využívána pouze jako hygienické zázemí pomocné prostory údržby. Část prostoru je nevhodně přepatrována. **Tyto prostory jsou výrazným skrytým potenciálem areálu, který projekt plně využívá a navrácí tyto opomenuté prostory do organického sepětí s celým poutním místem.**

V rámci stavebních úprav je kromě rozšíření informačního centra s prodejnou upomínkových, turistických a lokálně vyrobených předmětů navržen i rozšíření muzea s multimediálními a výstavními prostory, a to jak v úrovni přízemí ambitů, tak v úrovni 1. suterénu, 1. PP, kde je navržen hlavní výstavní sál – ve valeně klenutém sklepení pod vlastním severním ambitem. Na této úrovni jsou rovněž situovány hlavní vstupní prostory muzea, multimediální sál a obslužné provozy muzea (WC pro veřejnost, apod). Druhý suterén, 2. PP ambitů, je využit pro hygienické zázemí příslušející k provozu zážitkových dílen a učeben v přízemí proboštství (SO-03) a dále je zde navržen provoz údržby celého areálu, včetně šaten údržby, přístupný z nádvoří proboštství.

Za tímto účelem budou v 1. NP vybourány nepůvodní příčky a vloženo patro, které v současné době nevhodně zasahuje do okenních otvorů. Nové schodiště do podkrovní a toaleta pro zaměstnance budou vestavěny v rohu místnosti v prostoru stávajícího schodiště do krovu. Budou vyměněny a vyspraveny podlahy. Místnosti budou vybaveny mobiliářem, zejména knihovnami a vitrínami umožňujícími prezentaci cenných předmětů z archivů farnosti, ať již starých tisků, sakrálních předmětů či hudebního archivu.

V suterénu bude vybouráno nevhodné přepatrování a bude vložen nový ŽB strop výškově navazující na podlahu klenutého sklepa pod venkovním ambitem. V prostorech sklepa a nově vzniklého patra bude umístěna hlavní část muzea. Klenutý víceúčelový sál bude ponechán v původním charakteru s režným kamenným zdívkem a cihelnou klenbou, bude položena nová podlaha z ostře pálených cihel. Prostor bude vybaven výstavními vitrínami a dalším mobiliářem. V přilehlých místnostech bude umístěno multimediální centrum a zázemí muzea. Vzhledem k půdorysné skladbě místností bude hlavní sál – sklepení - větrán uměle za použití nově navržené vzduchotechniky, kdy rozvody jsou umístěny pod podlahou sálu a vlastní jednotka v prostorech 2. PP v části hospodářských provozů.

V prostorech 2. PP bude umístěno zázemí údržby areálu, technologie a hygienické zázemí pro návštěvníky muzea a rovněž proboštství, kde jsou situovány prostory kulturního, vzdělávacího a školicího centra.

Všechna 3 podlaží ambitu budou bezbariérově propojena novou hydraulickou plošinou umístěnou v prosklené šachtě. Vybourání prostupu přes klenbu suterénu je společně s realizací nových stropů nejrozsáhlejším stavebním zásahem v této partii areálu.

Stávající odvodnění v prostoru ambitu vykazuje značné známky poškození způsobené volbou nevhodné technologie, degradací materiálů a nemožností potřebné údržby. Nefunkční odvod dešťové a závlahové vody je jednou ze základních příčin jak degradace omítek a zdiva, a to nejen v soklové partii venkovních ambítů, ale i ve vyšších partiích nad soklovou římsou, tak vlhnutí obvodových konstrukcí v suterénu. Prostor nádvoří i vlastní dlažby ambitu již prošly několikanásobnými stavebními úpravami, které narušily původní systém jílových izolací a odvodňovacích kanálů a je nutné tento systém, nikoli v jeho stavebně technické podobě, ale v jeho funkci plně obnovit.

Z tohoto důvodu je navržen soubor opatření spočívajících zejména v odizolování travnatých a šterkových ploch nádvoří bentonitovou rohoží s odvodem přebytečné dešťové a závlahové vody pomocí obvodové drenáže. Zároveň je navržen nový systémový dešťový žlab při vnitřním obvodu areálu ambítů, který nahradí stávající poškozený a prosakující žlab betonový. Na místě stávajících čtyř revizních dešťových šachet budou osazeny šachty nové, do kterých budou zaústěny obnovené dešťové žlaby i nový drenážní systém. Tím dojde k maximálnímu omezení průsaku dešťové a závlahové vody do šterkových násypů pod dlažbou ambitu, která následně intenzivně atakuje vnitřní pilíře i obvodové zdivo. Nová dešťová kanalizace bude z šachet vedena v původní trase pod stávající kanalizací. Potrubí bude pod ambity provedeno protlakem, respektive vrtáním.

V prostorách hospodářského dvora, při severní fasádě podsklepené části, která se v návaznosti na hospodářský dvůr stává de facto přízemím, jsou navržena opatření proti vztlínání vody konstrukcemi zdiva. Jedná se jednak o vybourání betonových podlah na terénu a jejich nahrazení podlahami se skladbou zabezpečující difuzi vodních par (např. betonová dlažba kladená do písku v prostorách údržby) a dále o zřízení odvětrávacího kanálu podél obvodové zdi pod úrovní dláždění přílehlého dvora. Kanál svými parametry umožní odvětrání vodních par i výkvět transportovaných solí ze zdiva již pod úrovní podlah a nádvoří a výrazně tak omezí vztlínání vody zdívem a následnou destrukci omítek soklové části.

PROBOŠTSTVÍ

Objekt proboštvství byl v minulosti zasažen řadou necitlivých stavebních zásahů, které zejména v interiéru značně změnil charakter původních prostor. Jedná se zejména o zakrytí původních kleneb vloženými podhledy, použití nevhodných skladeb a povrchů podlah, vestaveb a obkladů. Výše zmíněné úpravy tak způsobily přímé poškození stavebních konstrukcí, omítek a štukové výzdoby interiérů a nepřímou napomohly k poškozením vztlínající vlhkostí zejména v oblasti prvního podlaží. **Cílem obnovy objektu proboštvství je zejména navrácení původního charakteru klenutých barokních prostor s jejich raně barokními omítkami ještě renesančního charakteru odstranění příčin vlhkostní degradace a zpřístupnění veřejnosti.** Opravené prostory budou sloužit zejména pro provoz **kulturního a školického centra v podobě přednáškových sálů, zážitkových dílen a reprezentativních prostor** s možností pořádání koncertů a drobných představení.

V prvním i v druhém nadzemním podlaží budou **odstraněny nevhodné vložené stropy a podhledy.** Nepůvodní příčky budou vybourány, čímž dojde k odhalení původních kleneb a celkového charakteru prostorů. Toto již bylo provedeno v tzv. Biskupském pokoji, který slouží jako vzorová místnost pro provedení navrhovaných oprav a restaurátorských prací v objektu proboštvství. Budou restaurátorsky obnoveny poškozené štukové římsy a stropní zrcadla. Omítky budou opraveny patřičným

restaurátorským způsobem se závěrečným zaleštěním povrchu. **Budou odstraněny nevhodné podlahy z teraco dlažby, novodobé keramické dlažby, DTD desek, lina a podobně. V chodbách budou obnoveny podlahy cihelné v šestiúhelníkové skladbě,** v jednotlivých místnostech pak budou obnoveny nebo vyspraveny podlahy fošnové, vlýskové a parketové. **Důvodem pro navrácení výrazu podlah původnímu charakteru je nejen estetický požadavek, ale rovněž nutnost provedení nových rozvodů vytápění a zdravotních instalací jako náhrada stávajících a dožilých.** Trasy těchto vedení jsou navrženy právě místy s nepůvodními podlahami, čímž dochází k výrazné ochraně dochovaných původních partií historické stavby. **Veškeré nové doplňky a vestavby, jako například toalety v 2.NP budou řešeny jako příznané soudobé konstrukce, materiálem a řešením odlišené od původních historických částí.**

Střecha objektu, skládaná tašková krytina, zůstává. Bude provedena oprava poškozené partie krovu přílehlé k dvorní části. Celá konstrukce krovu bude ošetřena přípravky proti působení dřevokazných škůdců.

V suterénu proboštvství se nachází hodnotné historické klenuté sklepy z režného cihelného a kamenného zdiva, které jsou dalším skrytým potenciálem areálu, který je navržen k intenzivnímu využití jakožto součást kulturního a společenského centra. V rámci stavebních úprav budou sklepy vyčištěny, opraveny a využity pro provoz kulturního a školického centra. Pro zlepšení provozního řešení bude v prostoru severní fasády zřízen nový vstup do 1. PP (sklepů), a to v místě původního zazděného otvoru. Nové přístupové schodiště k tomuto vstupu bude opět řešeno jako soudobá moderní konstrukce. Prostor pod schodištěm bude využit pro uložení vzduchotechnické jednotky sloužící k odvětrání předmětných suterénních prostor.

Svatohorské náměstí kdysi

S výjimkou realizace rozvodů vzduchotechniky pod podlahou prostor a vestavby WC zde nedochází k podstatnějším stavebním zásahům. **Dojde k obnově a doplnění cihelných a kamenných podlah, režné cihelné a kamenné zdivo stěn a kleneb bude očištěno, vyspraveno a presentováno ve svém dochovaném stavu.**

V rámci navrhovaných opatření proti vlhkosti budou veškeré okapní svody napojeny přímo na kanalizaci. V současné době některé vytékají na okolní dlážděnou plochu, do žlabů a následně do vpustí kanalizace. Při patě západní, dvorní fasády bude obdobně jako u objektu ambitu realizován odvětrávací kanál.

HOSPODÁŘSKÁ BUDOVA

Hospodářská budova ve dvoře proboštvství slouží zejména pro účely údržby areálu. Po vybourání vloženého přístřešku mezi ambitem a hospodářskou budovou bude její fasáda vyspravena, doplněna šambránami kolem otvorů a barevně sjednocena. Dožilá střešní krytina bude vyměněna za novou, barevně a tvarově odpovídající krytině stávající, a budou vybourány a předlážděny podlahy. Dále budou vyměněna stávající nevhodná plechová vrata a dveře.

KOTELNA

Kotelna bude vybavena novým kotlem na pelety, který bude sloužit výhradně pro vytápění objektů ve vlastnictví ŘKF. Pro osazení nového kotle bude nutné provést některá stavební opatření jako rozšíření vrat a vybourání komínového sopouchu.

SVATOHORSKÉ SCHODY

Svatohorské schody, postavené roku 1658 a upravené K. I. Dientzenhoferem v letech 1727–1729, propojují areál s Příbramí. Byly zrekonstruovány roku 1993. V dnešní době jsou některé části schodů opět v havarijním stavu a schodiště je uzavřeno. Cílem obnovy schodů je v tuto chvíli zejména oprava statických poruch klenby a vyspravení lokálních poškození střechy, aby se předešlo dalším poškozením způsobeným zatékáním do konstrukce. Interiér bude opatřen novou standardní výmalbou. Ostatní části budou vyspraveny v rámci samostatného projektu v dalších fázích, a to ve spolupráci s městem Příbramí.

NÁMĚSTÍ

Náměstí s mariánským sloupem, zbudované v letech 1928-1932, tvoří hlavní shromažďovací a reprezentativní prostranství před Pražskou branou. V současné době je dlážděná plocha zvlhena a opěrné zdi z kyklopského zdiva na severní straně jsou v některých částech provalené a v havarijním stavu a část náměstí je z tohoto důvodu uzavřena pro přístup veřejnosti. **Oprava a obnova plochy náměstí spočívá zejména v opravě opěrných zdí, vyrovnaní a předláždění ploch.** Kamenné zábradlí a kyklopské zdivo opěrných zdí bude rozebráno, bude provedena ŽB opěrná zeď, která bude následně znovu obložena původním kamenem, tentokrát pouze ve funkci obkladu. Prostor před opěrnou zdí bude v nejvyšší části odizolován bentonitovou rohoží a odvodněn novou drenáží. Plocha nádvoří bude předlážděna v původním spádování s doplněním nových liniových odvodňovacích žlabů. **Mariánský sloup bude opatrně rozebrán, restaurátorsky opraven a usazen na nový zděný základ. Dále bude v prostoru před proboštstvím přeložena část staré areálové kanalizace a obnovena cesta k nově budovanému vstupu na severní fasádě proboštství.**

SPOLEČNĚ PRO VŠECHNY OBJEKTY

Ve všech objektech dojde k opravě, výměně elektroinstalace, ústředního vytápění a rozvodů kanalizace a vodovodu. V současné době jsou především rozvody kanalizace a vodovodu za prahem životnosti, takže dochází k mnoha poruchám. Trasy rozvodů byly zvoleny s ohledem na historickou hodnotu stavby v místech, kde dojde k minimálnímu narušení originálních dochovaných konstrukcí. Např. rozvody vytápění a vodovodu jsou vedeny v chodbách, kde dochází k výměně nepůvodní a nevhodné teracové dlažby za novou, cihelnou, která odpovídá obnovovanému charakteru interiérů.

V souladu s požadavky zákona bude areál zcela nově vybaven elektronickou požární signalizací a dálkovým přenosem dat na pult centrální ochrany.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií v rámci IOP Projekt CZ.1.06/5.1.00/24.09583 „Příbram - Svatá Hora - vzorová obnova poutního areálu“

Nezvyklý pohled ze severu

Rozebírání schodů před Pražskou branou

Sakristie po demontáži vnitřního vybavení

Sakristie při vyklizení

Kaple Svatých patronů země české - příprava podlahy k pokládce dlažby

Instalace rozvodů v podlaze baziliky

Instalace rozvodů v podlaze baziliky

Oratoř nad kaplí sv. Ignáce

Pohled z půdního prostoru

Chodba před sakristií

Oltář v kapli Svatých patronů země české

Za lešením se ukrývá oltář - pohled z oratoře

Kůr

Pokládka dlažby v kapli Panny Marie Ustavičné pomoci

Nová dlažba je připravena

Restaurátorské práce v horní části Korunovační kaple

Schodiště před Korunovační kaplí

Bříza na průčelí baziliky

Mřížka v kapli sv. Josefa

Hydroizolace je připravena pro položení napodobeniny barokní dlažby

Archeologické sondy

Detail odvodňovacího žlábků
původní dlažby

Pod trávniky byla odkryta původní dlažba

Hydroizolační souvrství pod novou dlažbou

Přesuny hmot v areálu byly prováděny pouze ručně

V ambitech byly provedeny pouze drobné opravy a instalováno nové osvětlení

Práce pokračují na střechách, dlažba je již hotova

Příprava odvodňovacího kanálu

Pohled na baziliku z hodinové věže

Nová dlažba s odvodněním

Tady bylo muzeum

Stejný pohled po několika měsících

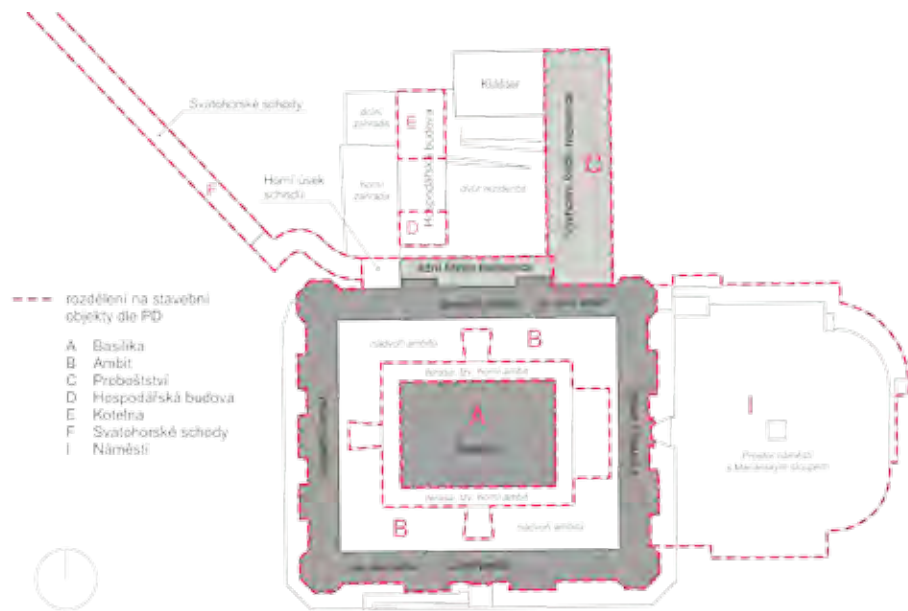

Schéma areálu s vyznačením jednotlivých objektů (ZIP o.p.s.)

Bývalá prádelna a stržená podlaha sušárny

Jižní křídlo rezidence.
Zde bývalo zázemí muzea a půda s knihami. Schody vedou na půdy a do hodinové věže

Archeologické sondy v podlaze bývalé prádelny

Konstrukce výtahové šachty

Za stěnou prádelny byly objeveny očouzené otvory

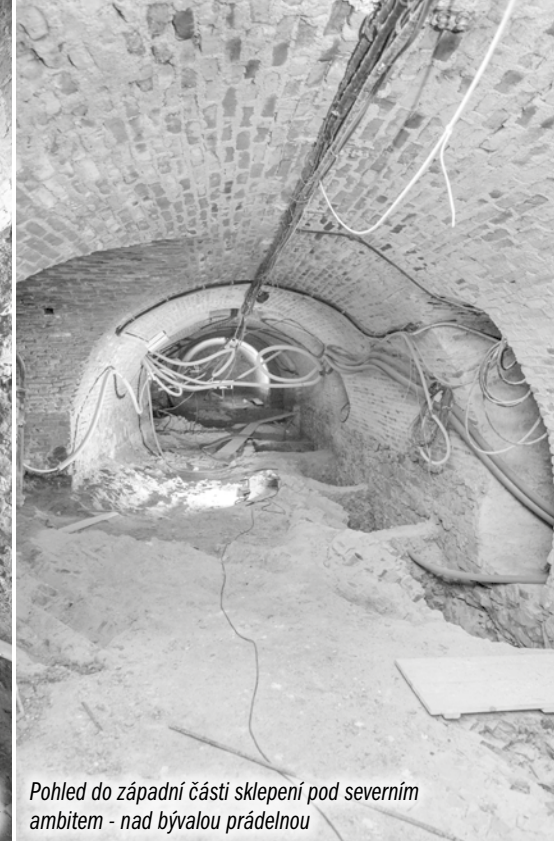
Namísto pekelných otvorů se z objevu vyklubala pec

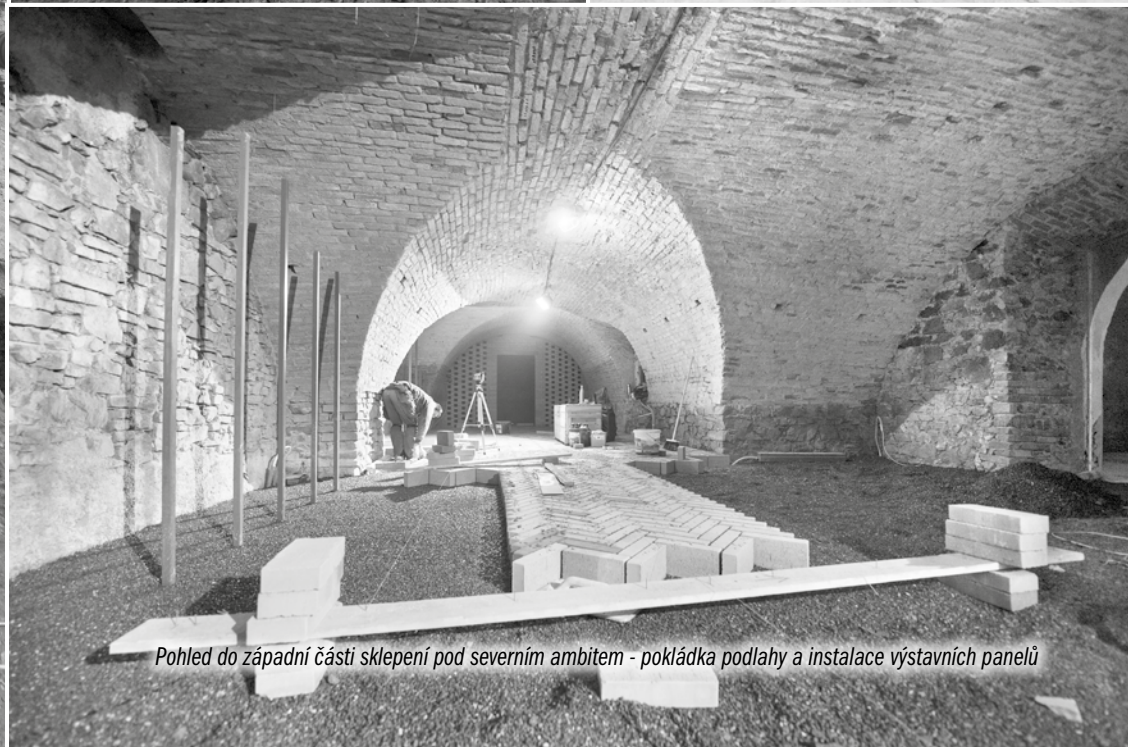
Archeologický průzkum východního rohu sklepů pod severním ambitem

Na mnoha místech areálu byl odhalen skalní masiv, na němž Svatá Hora stojí

Pohled do západní části sklepení pod severním ambitem - nad bývalou prádelnou

Pohled do západní části sklepení pod severním ambitem - pokládka podlahy a instalace výstavních panelů

Chodba proboštství

Nové topné kanály v chodbě proboštství

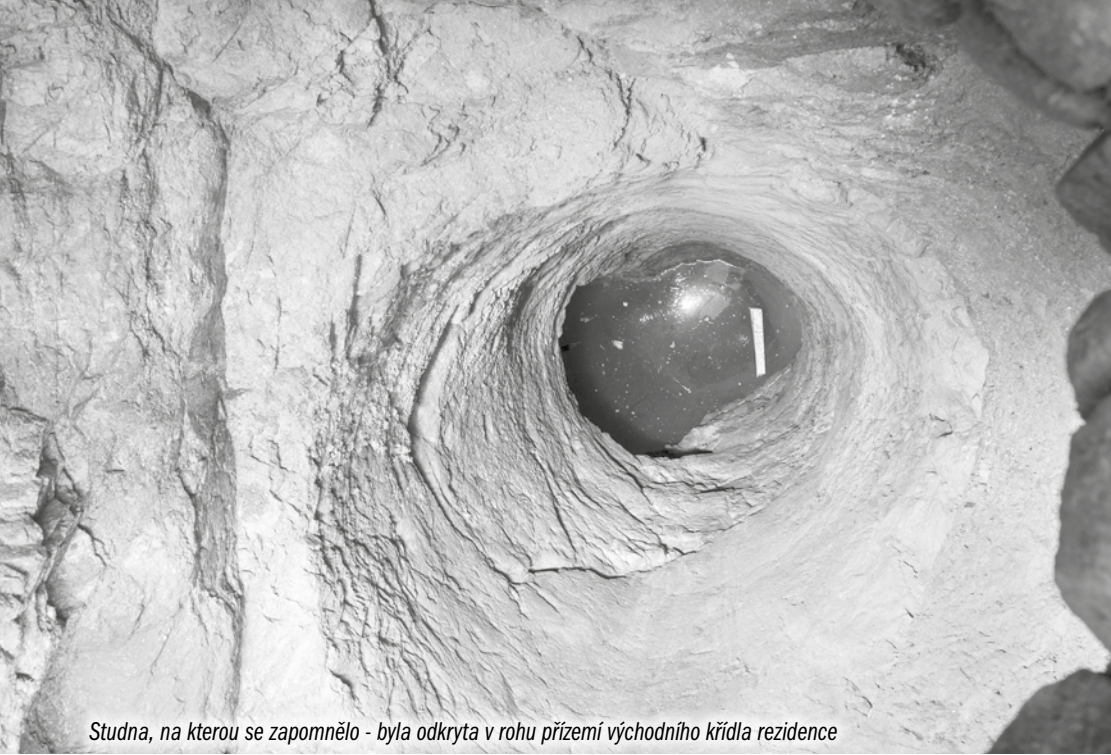
Restaurování původních stropů v proboštství

Místnost po odstranění podhledů a příček v proboštství

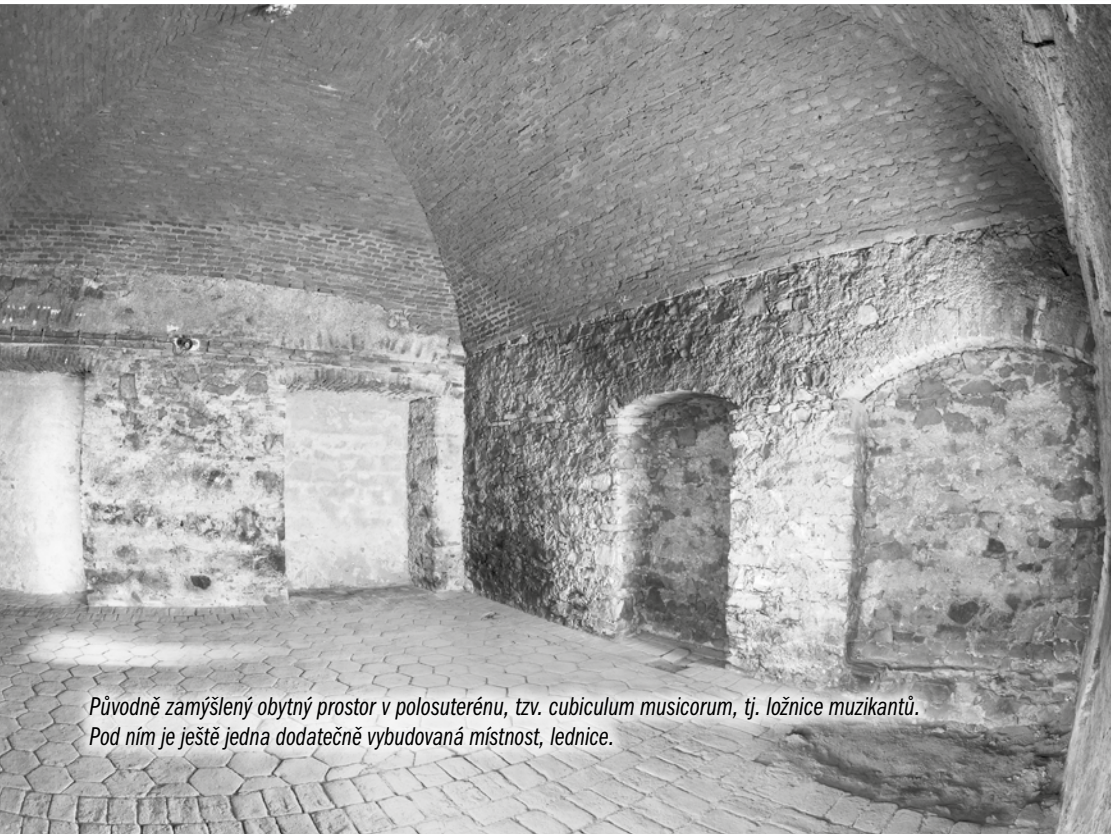
Vykližená kuchyně vedle refektáře v proboštství

Studna, na kterou se zapomělo - byla odkryta v rohu přízemí východního křídla rezidence

Lednice s odtokovým kanálkem, vybudovaná v nejspodnějším a nejchladnějším sklepě pod východním křídlem rezidence

*Původně zamýšlený obytný prostor v polosuterénu, tzv. cubiculum musicorum, tj. ložnice muzikantů.
Pod ním je ještě jedna dodatečně vybudovaná místnost, lednice.*

Lednice - hloubení kanálu pro vedení klimatizace

Schodiště, vedoucí do původně zamýšleného vstupu do polosuterénu a do sousedního sklepa, vyústovalo do černé kuchyně.

Schodiště propojující polosuterén s chodbou v přízemí.

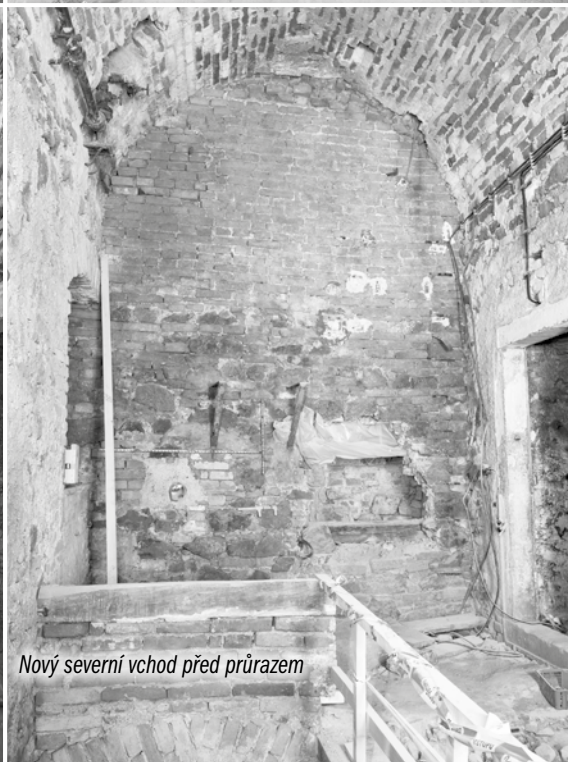
Jedna ze sklepních místností

Cisterna na vodu. Nyní je zde sociální zařízení

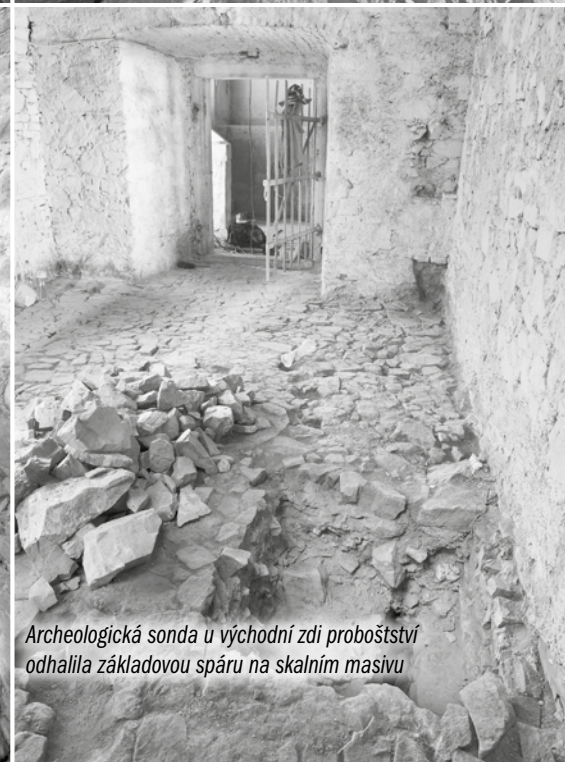
Nový severní vchod v původním záchodovém spadišti.

Nový severní vchod před průřezem

*Archeologická sonda u východní zdi proboštství.
Naproti je používaná studna*

*Archeologická sonda u východní zdi proboštství
odhalila základovou spáru na skalním masivu*

Opěrná zeď náměstí byla vybudována formou betonového monolitu a obložena původním kyklopským kamenem

Mariánský sloup a makovice z věží byly odvezeny k restaurování

Také schodiště v severní části náměstí je zcela nové, kamenné prvky jsou původní

Osazování nového schodiště původními kamennými stupni

Návrat zrestaurovaných makovic na věže

Dlažba na náměstí byla sejmuta a v pytlích uchována pro novou pokládku

Dláždění náměstí

Makovice z Mníšecké kaple je snímána, aby mohla být restaurována

EUCHARISTIE – spis P. Dr. Václava Holakovského, CSsR – část 2.

SKUTEČNÁ PŘÍTOMNOST PÁNĚ

Vše, co jsem dosud uvedl, uvedl jsem proto, abych ukázal, jak důležité místo zaujímá eucharistie v křesťanském životě. Nyní se chci pustit do větších hlubin eucharistie a uvažovat především o skutečné přítomnosti Páně, dále o obětním charakteru eucharistie a nakonec o eucharistii jako hostině lásky.

Když Ježíš Kristus pronese ústy kněze slova „toto je moje tělo, toto je má krev“, pak s naprostou jistotou víry víme, že tomu tak je. To by mělo stačit k tomu, abychom s úctou poklekli, protože Ježíš je s námi. Ale protože lidská mysl je hloubavá a protože malá víra nebo nevěra může nakupit, a také nakupila, spoustu námitek a špatného chápání, je dobré se pod vedením církve zamýšlet, jak s námi asi Pán v eucharistii je. Nikdy to nepronikneme a nepochopíme. Jeho přítomnost je totiž božská. My si pomáháme pomocí obrazů a přirovnání. Především potřebujeme odmítnout nesprávné chápání. Už Ježíšovi posluchači si vykládali Ježíšova slova naprosto nesprávně, materiálně. Jíst něčí tělo a pít lidskou krev, to bylo něco tak zvráceného nebo aspoň nepochopitelného, že Ježíšovi posluchači řekli: „Je to tvrdá řeč, kdo to může poslouchat?“ a raději odešli. Ježíš je nechal odejít, ale sám naznačil pravý smysl svých slov: „Má slova jsou duch a jsou život. Tělo nic neprospívá.“

Takové kafarnaumské smýšlení měli někdy i rouhači, kteří zneuctívali svaté hostie. Zneuctili jen sebe. Ježíše Krista se nemohli bezbožně dotknout. Tak trochu kafarnaumsky smýšlejí někdy neuvědomělí lidé, když si myslí, že by se svatá hostie neměla kousat, když je to Tělo Kristovo. Anebo když hovoří o oltářních rouškách o Vánocích jako o plenkách pro Ježíška a že přenášejí Krista Pána, když přenášejí eucharistický chléb. Nebudeme se nad takovými nepřesnostmi horšit, ale cítíme, že to není ta pravá osvícená víra a úcta k velebné Svátosti. Běží tu víceméně o nešikovné slovní obraty.

K porozumění eucharistii nemůže také sloužit fyzika a chemie. Někteří věřící populární fyzikové se domnívali, že by se při stále hlubším a hlubším pronikání do tajemství hmoty nakonec musela zjistit skutečná přítomnost těla a krve Kristovy. To je omyl. Německý teolog Josef Ratzinger (pozdější papež Benedikt XVI.) píše jasně: „...z hlediska fyziky a chemie se na obětních darech nemění vůbec nic, ani snad někde v mikroskopické oblasti. Fyzikálně a chemicky jsou po proměňování tytéž a stejné jako před proměněním.“ (Teol. Quartal schr. 147 /1967/, 129 – 176) I když dogmatika a katechismus hovoří pravdivě, že se konsekrací mění podstata chleba a vína v podstatu těla a krve Kristovy, je to proměna nepostizitelná lidskými prostředky, tedy proměna božská. Můžeme se jí ovšem pomocí obrazů a přirovnání trochu přiblížit. Ale jen přiblížit. Například bl. Jindřich Suso, německý mystik ze čtrnáctého století, má následující přirovnání: „Jako je velký dům celý v malém zrcátku a jako je velká obloha v našem malém oku, tak je Pán všehomíra přítomen v malé hostii. A jako slunce září na obloze a zároveň celé v každé malé kapce rosy a každém sklíčku, tak je tomu s velebnou Svátostí.“ Je to pěkné přirovnání a něco nám přibližuje. Je to však stále jen přirovnání. Svatá hostie je jako závoj, jako zástlona, za níž je svět jiný, svět Boží, v němž neplatí zákony prostoru a času, kde platí jen svoboda a láska a kde je Ježíš vzkríslený. Pro nás, dnešní lidi, je dobré i znázornění, které nám poskytuje televize. Nespočetné množství lidí může být současně svědky vysílání dění nebo obrazu. Tak i v eucharistii je Ježíš přítomen na nesčetných místech.

Zde budou opět schody

Před vchodem do proboštství

Napadá mne a víc mi vyhovuje jiné přirovnání. Představme si umělecký obraz, třeba Madonu od fra Angelica. Při sebedrobnějším materiálním rozboru se nenajde nic než plátno utkané z mnoha vláken a pak nanesené vrstvy barev mnoha druhů a jemných odstínů. Kdo by jen takto, fyzikálně a chemicky, přistupoval k tomuto uměleckému dílu, dopouštěl by se proti němu té největší křivdy a neporozumění. Ten obraz je vzácný proto, že těch hmotných věcí je užito, aby sdělovaly krásu. Ta je neoddělitelná od obrazu. Tak jako do obrazu je vtělena a vepsána krása, tak je eucharistie tajemnou nositelkou Ježíšovy přítomnosti. Je to ovšem zase jen přirovnání, nikoliv vysvětlování.

Po všech podobenstvích, obrazech a přirovnáních stojí před námi Pán se svou otázkou „I vy chcete odejít?“. My můžeme s radostnou vírou odpovědět: „Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Boží svatý.“

Mravní život křesťana – ctnosti III.

Ctnost spravedlnosti

Spravedlnost je mravní ctnost, která se zakládá na vytrvalé a pevné vůli dávat Bohu a bližnímu to, co jim patří. Spravedlnost vůči Bohu se nazývá „ctnost zbožnosti“. Podle Františka Saleského: „...při stvoření nařídil Bůh rostlinám, aby nesly plody, každá „podle svého druhu“. A tak přikazuje Bůh také křesťanům, živým rostlinám své církve, aby přinášeli plody zbožnosti, každý podle svých vlastností, stavu a povolání. Včela sbírá svůj med z květů a přitom je nepoškodí a neničí, zanechává je neporušené, čisté a svěží, jak je nalezla. A pravá zbožnost působí ještě lépe, neboť nejen že žádné povolání nebo činnost neporuší, ale naopak dodává jim větší hloubku a krásu, neboť je-li zbožnost pravá a upřímná, nic neničí, naopak zdokonaluje a dovršuje všechno. Je omylem a přímo bludem chtít zbožný život vyloučit z družiny vojáků, z dílny řemeslníků, ze dvora knížat, z domácností manželů. Je pravda, že v těchto povoláních nelze pěstovat zbožnost čistě kontemplativní, mnišskou a řeholní; ale kromě těchto tří druhů zbožnosti je ještě mnoho jiných, vhodných zdokonalovat ty, kdo žijí ve stavech světských. Ať jsme tedy kdekoli, můžeme a máme usilovat o dokonalý život.“

Benedikt XVI učil: „Kdo se modlí, nemarní svůj čas, i když se daná situace jeví jako naléhavá a všechno nasvědčuje tomu, že je nutno výhradně jednat. Zbožnost neoslabuje zápolení s chudobou, nebo dokonce s bídou bližního. Matka Tereza z Kalkaty představuje jasný příklad toho, že čas věnovaný Bohu v modlitbě nejenže neuumenšuje účinnost lásky k bližnímu, nýbrž že je ve skutečnosti jejím nevyčerpatelným pramenem.“ Papež František nedávno řekl: „Jsou křesťané, kteří hledají pouze pobožnosti, ale bez Ježíše. To jsou ti, co vkládají svoji víru, svoji religiozitu do spousty příkazů: »Musím udělat toto, musím tamto a támhleto.«... »Ale proč děláš toto?« - »To se musí!« - »Ale proč?« - »Ach, to nevím, ale má se to dělat.« A Ježíš je kde? Ježíš mluví o dvou mužích, kteří se jdou do chrámu pomodlit: celník a farizeus (srov. Lk 18,9-14). Farizeus působí dojmem, že se obrací k Bohu. Ale v modlitbě stejně krouží jen sám kolem sebe... nejsem jako ostatní lidé... postím se, odvádím desátky ze všech svých příjmů. Budí dojem, že mluví k Pánu, ale ve skutečnosti se zajímá jen sám o sebe. Celník není žádným obdivuhodným člověkem. Je to bezohledný vyděrač, který se dosud obohacoval na úkor druhých. Ale před Bohem se ukazuje takový, jaký je s touhou žít

jinak. Jeho modlitba není ničím jiným než předstoupením před Boha v celé ubohosti a voláním o pomoc. Proto se mu Pán může sdělit.“

Podle čeho tedy budu křesťanem s Kristem a nestanu se křesťanem bez Krista? Pravidlo je jednoduché. Platí pouze to, co vede k Ježíši, a pouze to, co přichází od Ježíše. Příkázání je platné, přichází-li od Ježíše. Konám to, protože Pán chce, abych to dělal. Ale poněvadž jsem křesťanem bez Krista, dělám to a nevím, proč to mám dělat. Znamení je prosté a spočívá v tom, co učinil slepec od narození, který padl před Ježíšem na kolena a klaněl se mu (Jan 9,38). Pokud se nedokážeš klanět Ježíši, něco ti chybí. Znamením je, zda jsem schopen se klanět, adorovat. Modlitba adorace před Ježíšem. Křesťan nesmí nikdy zapomenout, že středem jeho života je Ježíš Kristus. „Cokoli děláte, dělejte z duše jako pro Pána, a ne pro lidi. Víte, že od Pána obdržíte za odměnu dědictví - život věčný. Služte Kristu Pánu!“ (Kol 3,23-24)

Spravedlnost vůči lidem uzpůsobuje člověka, aby respektoval práva každého a vytvářel v lidských vztazích soulad, který podporuje přiměřené vztahy k lidem a společnému dobru. Spravedlivý člověk, o němž posvátné knihy často mluví, se vyznačuje ustálenou přímostí svých myšlenek a správným chováním vůči bližnímu. „Nebudeš nadřezovat nemajetnému ani brát ohled na mocného; budeš soudit svého bližního spravedlivě.“ (Lv 19,15) „Vy, páni, dávejte otrokům, co se sluší a patří. Víte přece, že i vy máte Pána v nebi.“ (Kol 4,1) Stejně, jako všichni ostatní lidé, tak i křesťané žijí ve světě, kde je plno nespravedlnosti. Jejich prvním úkolem je, aby společně se všemi lidmi dobré vůle tyto nespravedlnosti viděli - kolem sebe (někteří lidé nemají práci, jsou vykořisťováni, jiní jsou nenáviděni nebo zapomenuti) a v širším měřítku, na úrovni národní a mezinárodní (nerovnoměrný příjem v různých sociálních skupinách, vzájemné nespravedlnosti mezi národy světa). Jsou lidé, s nimiž je nespravedlivě nakládáno, do jejichž tváří musíme mít odvalu se podívat - utečenci, invalidé, lidé umírající hladu, oběti nezaměstnanosti, ženy, které někdo bije, trýzněné děti atd. Druhým úkolem je hledat příčinu toho všeho - kult peněz, egoismus (někdy i nevědomý), fatalismus (nic nezmůžeme) atd. Třetím úkolem je "něco udělat", např. účastnit se sbírky pro hladovějící země, zabránit hloupým řečem (rasismus), účastnit se nějaké užitečné akce, přehodnotit své chování (neporoučet ostatním, nemít nadbytečnou spotřebu věcí), zapojit se do organizace účinně bojující s nespravedlností atd. „Každá forma diskriminace, ať už je rasová nebo kulturní, ať je založena na rase, pohlaví, barvě pleti, sociálních podmínkách, jazyku nebo náboženství, musí být překonána jakožto protiklad Boží vůle.“ (II. vatikánský koncil) „Nikdo si nesmí ponechat pro své výhradní používání to, co přesahuje jeho osobní

potřebu, když druhým scházejí věci, potřebné k životu.“ (Pavel VI. - Populorum progressio) „Hladověl jsem, a nedali jste mi jíst, žíznul jsem, a nedali jste mi pít, byl jsem na cestách, a neujali jste se mne, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, byl jsem nemocen a ve vězení, a nenavštívili jste mě.“ Tato Ježíšova slova o spravedlnosti neuvádím proto, abychom se zbytečně obviňovali, ale aby nám vytyčila cesty v životě.

O. Krzysztof Strzelczyk, CSSR

Otevírací doba a pořad bohoslužeb na Svaté Hoře

- Neděle:** Areál otevřen 6.30 - 17.00
Mše svatá v 7.30, 9.00, 11.00 a 15. 30. Po každé mši je požehnání milostnou soškou a její uctívání
Po odpolední mši svaté jsou zpívané nešpory
Před mší svatou v 7.30 Anděl Páně a vystavení milostné sošky
- Pondělí - sobota:** Areál otevřen 6.30 - 18.00
Mše svatá v 7.00, 9.00 a 17.00 (v sobotu s nedělní platností)
Před mší svatou v 7.00 Anděl Páně a vystavení milostné sošky
Požehnání milostnou soškou a uctívání po mši svaté v 7.00, 9.00 a 17.00
- Ve čtvrtek**
V pátek
V sobotu Mše svatá v 7.00 obětována za dobrodince Svaté Hory a živé i zemřelé členy Matice Svatohorské
Po mši svaté v 9.00 mariánská pobožnost s přednesením proseb. Můžete je zasílat poštou, e-mailem prosba@svata-hora.cz, formulářem na www.svata-hora.cz, nebo je předat osobně v sakristii
- V postní době** V pátek od 16.30 a v neděli od 15.00 křížová cesta místo modlitby posvátného růžence
V květnu Denně kromě čtvrtku a neděle po odpolední mši svaté májová pobožnost s katechezí
Svatost smíření: Příležitost ke zpovědi je půl hodiny přede mší svatou, na požádání kdykoli
Schody: Svatohorské schody otevřeny 8.00 - 17.00 (v zimě jen do 15.30)

Úřední hodiny farního úřadu

pondělí & pátek: 9.00 - 12.00; 13.00 - 15.30

V případě nutnosti je možné se na duchovní správu nepřetržitě obracet na tel: 603 797 393 - P. Sokulski, administrátor.

Prodejna knih a poutního zboží, Svatohorské poutní muzeum a průvodcovská služba**Odpovědná osoba** Martina Jechortová.Kontakt: +420 318 429 943, +420 731 619 800, fax: +420 318 429 934, e-mail: prohlidka@svata-hora.cz,**E-shop:** <http://shop.svata-hora.cz>**Otevírací doba Svatohorského poutního muzea a prodejny poutního zboží** neděle: I. - XII: 9.00 - 17.00

pondělí - sobota: I. - V. & IX. - XII: 9.00 - 16.00 • V. - VIII.: 9.00 - 17.00

Prohlídka areálu s výkladem včetně návštěvy běžně nepřístupných prostor je možná V. - IX. denně v otevíracích hodinách muzea, jindy jen po předchozí domluvě. Začátek poslední prohlídky hodinu před zavírací dobou Svatohorského poutního muzea. Prohlídku větších skupin, zejména cizojazyčnou, je vhodné v dostatečném předstihu objednat písemně nebo e-mailem.**Prohlídka s koncertem.** Po předchozí domluvě pro skupiny s min. 10 účastníky je možná prohlídka s průvodcem, po které následuje půlhodinový koncert na nové chórové varhany v bazilice. Český výklad 140 Kč / cizojazyčný výklad 200 Kč.**Cena prohlídky areálu s průvodcem:**

dospělí - plně vstupné: 120 Kč
důchodci, děti do 15 let, studenti, ZTP: 80 Kč
rodinné vstupné: 290 Kč
prohlídka s cizojazyčným výkladem: 170 Kč
hromadné návštěvy dětí do 6 let: 25 Kč / dítě
hromadné návštěvy studentů do 26 let: 50 Kč / os.
cizojazyčný výklad pro důchodce a děti: 150 Kč

Cena prohlídky muzea:

dospělí - plně vstupné: 90 Kč
důchodci, děti do 15 let, studenti, ZTP: 60 Kč
rodinné vstupné: 210 Kč
hromadné návštěvy dětí do 6 let: 20 Kč / dítě
hromadné návštěvy studentů do 26 let: 40 Kč / os.

SVATÁ HORA Vydává a rozšiřuje Matice Svatohorská, o. s. Svatá Hora 591, 261 01 Příbram II, tel: 604 594 925, e-mail: casopis@svata-hora.cz, internet: <http://www.svata-hora.cz>, PDA: <http://www.svata-hora.cz/pda>.

Vychází 6x do roka. Registrační číslo MK ČR E 11719. Cena časopisu - dobrovolný dar (náklady na 1 výtisk činí 15 Kč + poštovné). Řídí redakční rada.

Grafická úprava, sazba a tisk Tiskárna Prima, spol. s r. o. Expedici zajišťuje Karmelitánské nakladatelství, s. r. o.

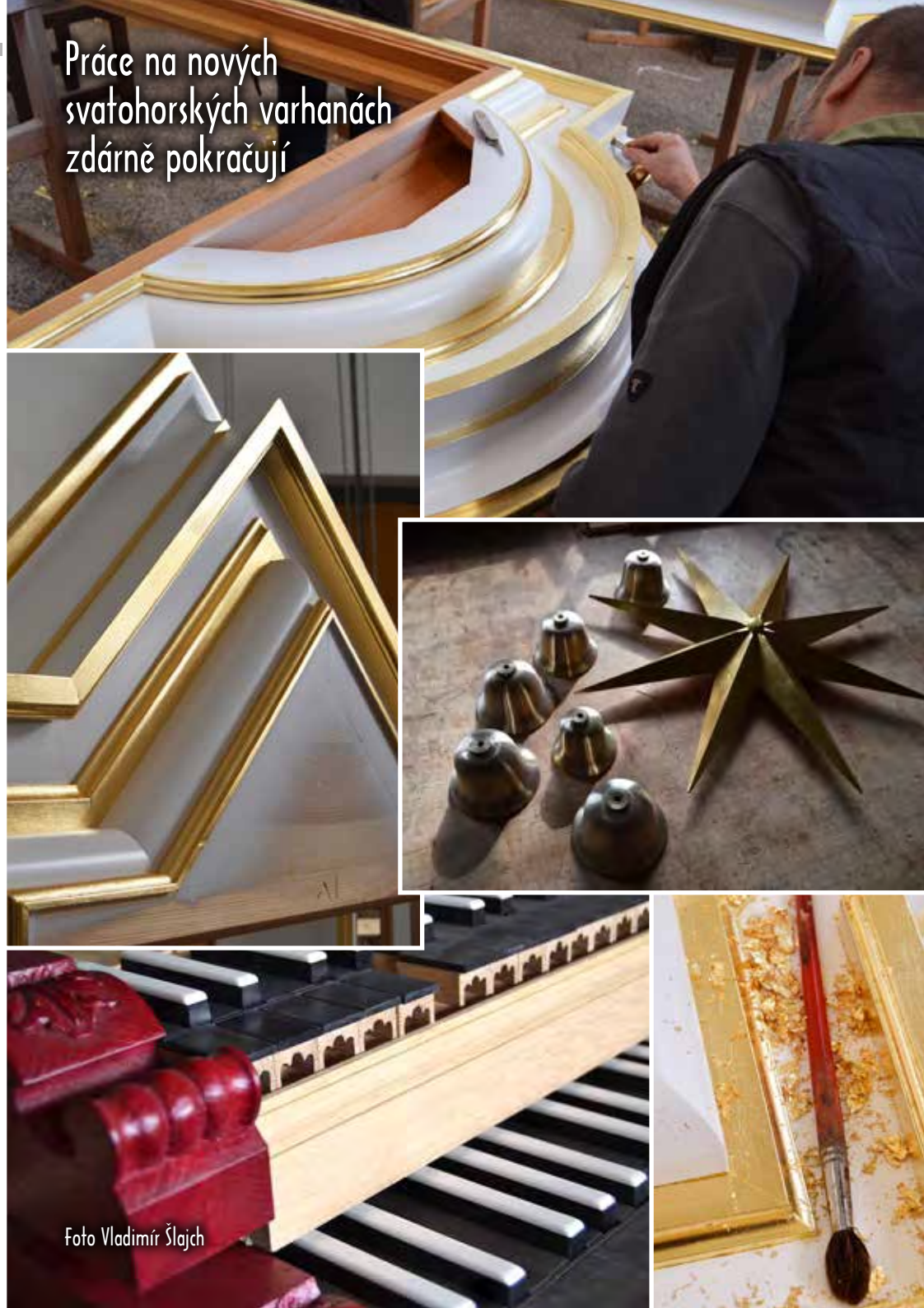
BANKOVNÍ SPOJENÍ Česká spořitelna, a. s., č. ú. 523967309/0800. Zájemci o pravidelné odebrání pište na adresu redakce.**Práce na nových svatohorských varhanách zdárně pokračují**

Foto Vladimír Šlajch

